

ÕPPEKAVA

Kinnitatud direktori 31.08.2026. a käskkirjaga nr 1-3/17

SISUKORD

1. LASTEAIA ERIPÄRA.....	2
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID	2
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED..	3
4. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED	4
5. KOLMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED.....	4
6. KUUE KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED.....	5
MÄNGUOSKUSED	5
7. LAPSE ARENGU HINDAMINE	6
7.1. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA DOKUMENTEERIMINE	6
7.2. LAPSE ARENGU HINDAMISE, JÄLGIMISE JA ANALÜÜSIMISE VAHENDID JA MEETODID	7
8. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	9
9. ÕPPE JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD	10
9.1. MINA JA KESKKOND	10
9.2. KEEL JA KÕNE	18
9.3. MATEMAATIKA.....	24
9.4. MUUSIKA	29
9.5. LIIKUMINE	33
9.6. KUNST.....	37
10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	41
Lisa 1	42
Lisa 2	44

1. LASTEAIA ERIPÄRA

Alates 01.09.2025 nimetati Sipa-Laukna Lasteaed Laukna Lasteaed Linnupesaks.

- Lasteaia on pooleteise- kuni seitsmeaastaste laste rühm.
- Lasteaia on eraldi mänguruum, õppeklass, puhkeruum, spordisaal ja söögisaal, suur õueala ja aiaga piiratud mänguväljak.
- Lasteaial on oma köök, kus valmib kohapeal toit.
- Lasteaia väärtustatakse traditsioone, korraldatakse ühiseid üritusi ja väljasõite koos perede ja töötajatega.
- Lasteaed on liitunud programmiga „Kiusamisest vaba“.
- Lasteaia ühes hoones asub Märjamaa valla haruraamatukogu.

Laukna Lasteaia õppekava aluseks on Alushariduse riiklik õppekava (Haridus- ja teadusministri 07.08.2025 määrus nr 33).

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- lapsed on loovad ja julgevad avaldada oma arvamust;
- lapsed hoolivad oma kodukohast, Eestist ja kaaslastest;
- lastele meeldib mängida;
- lapsed hoiavad oma tervist ja tunnevad liikumisest rõõmu;
- lasteasutuse personal ja pered teevad koostööd.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid lähtuvad asutuse missioonist, visioonist ja põhiväärtustest.

Missioon

TOETADA LAPSE ARENGUT TURVALISES KESKKONNAS NING TEHA KOOSTÖÖD PEREGA, ET LUUA LAPSELE PARIMAD EELDUSED ÕPPIMISEKS JA KASVAMISEKS.

Visjon

OLEME KODULÄHEDANE, UUENDUSMEELNE JA TRADITSIOONE VÄÄRTUSTAV LASTEAED.

Põhiväärtused

TURVALISUS – Peame kinni kokkulepetest, et luua turvaline õhkkond, sõbralikud suhted ja ohutu keskkond.

HOOLIVUS - Hoolime iseendast, inimestest enda ümber, kodust ja kodumaast ning loodusest.

KOOSTÖÖ - Arvestame teistega, kuulame ära, oleme heatahtlikud ja sallivad. Koostöös lastega, peredega, meeskonnaga ning kogukonnaga otsime ja leiame lahendused.

LOODUSLÄHEDUS – Viibime palju õues. Avastades ja uurides õpime loodust tundma ning hoidma.

UUENDUSLIKKUS – Oleme julged ja loovad, avatud uutele võimalustele ning kogemustele. Arvestame, mis on vajalik laste, nende vanemate ja lasteaia arenguks.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED

3.1. Õppeaasta algab 1.septembril ja kestab 31.augustini.

3.2. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestatakse lasteaia **päevakavaga**, mille kinnitab direktor iga õppeaasta alguses.

3.2.1. Päevakava koostamisel arvestatakse:

- lasteasutuse lahtiolekuajaga;
- laste individuaalsete vajadustega;
- lastele puhkeaja võimaldamisega;
- et lapsed peavad saama iga päev viibida õues;
- et võimalikult paljud valdkonnad ja tegevused oleksid omavahel lõimitud.

3.2.2. Päevakava asub rühma stendil ja lasteaia kodulehel.

3.3. Igal õppeaastal planeeritakse õppeaasta üldeesmärk, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning põhimõtted nende täitmiseks.

3.4. Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad läbi igapäevatoimingute, laste mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste.

3.5. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja käsitleva teemasisu valikul lähtutakse:

- lapsest, lapse loovusest, huvist ja omaalgatuse toetamisest;
- lapsi kaasatakse õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisse;
- alushariduse alusväärtustest;
- last ümbritsevast keskkonnast;
- turvalise, hooliva, kiusamisvaba ja koostöise õhkkonna loomisest;
- muu keele- ja kultuuritaustaga lapse toetamine;
- aktiivsemad tegevused vahelduvad rahulikemate tegevustega;
- demokraatlike suhete väärtustamine;
- lugupidamine enda ja teiste suhtes;
- Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ja teiste kultuuride eripäraga arvestamine;
- digitehnoloogia kasutamine.

3.6. Rühma **tegevuskava** koostatakse poolaastaks. Tegevuskavas tuuakse välja:

- laste üldoskused vanuseti;
- kuude ja nädalate teemad;
- liiklus;
- mäng;
- tervise edendamine;
- õppekäigud/sündmused;
- koostöö lastevanematega.

3.7. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise periood on nädal.

- **Nädalakavas** tuuakse välja nädala teema, eesmärgid, õppesisu ja õppetegevused.
- Nädalakava kavandamine on paindlik ja võimaldab teha vajadusel muudatusi.

3.8. Õppetöö planeerimist ja korraldamist toetab e-keskkond ELIIS, mille täitmist koordineerib ja kontrollib direktor.

4. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED

- Lasteaia õpikeskkond on kaasaegne ja turvaline.
- Laste arengu toetamiseks luuakse soodsad tingimused ja vajadusel kasutatakse individuaalõpet.
- Märgatakse tuge vajavat last ja pakutakse tuge.
- Lastes kujundatakse aktiivset ja positiivset ellusuhtumist ning toetatakse loovust.
- Liikumine on lapse igapäevaste mängude ning õppe- ja kasvatustegevuste loomulik osa.
- Lastel võimaldatakse õppida erinevates keskkondades ja õppimine toimub matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu ja harjutamise kaudu.
- Õpitud teadmisi ja oskusi kasutatakse igapäevaelus.
- Kaasatakse lastevanemaid.
- Kasutatakse programmi „Kiusamisest vabaks!“ metoodikat.

5. KOLMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

MÄNGUOSKUSED

- 1) suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- 2) kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- 3) jälgendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- 4) sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- 5) kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- 6) suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- 7) suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

- 1) tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
- 2) suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- 3) mõistab lihtsamat kõnet;
- 4) valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- 5) väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- 6) suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- 7) oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
- 8) oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- 9) suudab järgida lihtsat juhust;
- 10) oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.

SOTSIAALSED OSKUSED

- 1) oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- 2) on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- 3) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes;
- 4) saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- 5) loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- 6) jagab mõnikord asju ka teistega;

- 7) algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- 8) oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

ENESEREGULATSIOONI OSKUSED

- 1) tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- 2) tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- 3) suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- 4) suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- 5) saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- 6) paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

6. KUUE KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

MÄNGUOSKUSED

1. Suudab mängule keskenduda.
2. Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
3. Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
4. Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust.
5. Algatab mängu ja arendab mängu sisu.
6. Täidab mängudes erinevaid rolle.
7. Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
8. Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.

TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

1. Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda.
2. Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
3. Suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust.
4. Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.
5. Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.
6. Saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
7. Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
8. Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

SOTSIAALSED OSKUSED

1. Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
2. Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
3. Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.
4. Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.
5. Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
6. Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
7. Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.
8. Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

ENESEREGULATSIOONI OSKUSED

1. Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
2. Kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.

3. Suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda.
4. Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
5. Oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.
6. Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

7. LAPSE ARENGU HINDAMINE

7.1. LAPSE ARENGU HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA DOKUMENTEERIMINE

1. Lasteaed lähtub õppe- ja kasvatustegevustegevuse korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest. Laps osaleb igapäevaselt õppe- ja kasvatustegevuses suurema osa ajast koos kõigi teiste lastega ja oma õpetaja juhendamisel.
2. Õpetaja jälgib ja hindab lapse arengut ja toimetulekut ning kohandab õppe- ja kasvatustegevust lapse individuaalsete vajaduste ja võimete järgi.
3. Lapse arengu hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga.
4. Hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatustsüklist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetaja ja abiõpetaja lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevustes kaasates kogu meeskonda.
5. Hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Vanemale tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
6. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
7. Õpetaja koostab vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust **kirjaliku kokkuvõtte** ning vajadusel viib lapse arengu toetamiseks vanemaga läbi **arenguveestluse**, kus:
 - annab vanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
 - vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes;
 - lepatakse kokku mõlema osapoolle edasised tegevused lapse arengu toetamiseks.
 - arenguveestlused dokumenteeritakse kaitstes isikuandmeid avaliku teabe seaduse ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (isikuandmete kaitse üldmäärus) sätestatud korras.
8. Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused.
9. Lapse arengut puudutavad dokumendid ja materjalid asuvad ELIISis ja lapse **arengumapis**.
10. Tugiteenuste tagamiseks loob võimalused lasteaia pidaja ja teenuse osutamist korraldab direktor, kes on pidaja poolt määratud **tugiteenuste koordineerijaks**.
Tugiteenuste koordineerija:

- korraldab lasteaiasisest meeskonnatööd lapse õppe ja arengu toetamiseks ning lasteaiavälises võrgustikutöös osalemise koordineerimiseks;
 - toetab ja juhendab õpetajat lapse esmase toe kavandamisel;
 - nõustab vanemaid;
 - teeb õpetajale ettepanekuid edaspidiseks tööks, lasteaias pakutavate lapse arengut toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute tegemiseks ning koolimineku toetamiseks.
11. Vajaduse korral tagatakse koostöös pidajaga lapsele eripedagoogi, logopeedi või muu tugispetsialisti teenus.
 12. Kui ilmneb lapse andekus, pakub õpetaja talle lasteaias vajaduse korral lisajuhendamist.
 13. Lasteaed kannab andmed osutatud tugiteenuse ja teenuseosutaja kohta hariduse infosüsteemi. Lapse elukohajärgsel kohalikul omavalitsuse üksusel on lapsele ja perele vajalike tugiteenuste tagamiseks õigus töödelda hariduse infosüsteemi andmeid.

7.2. LAPSE ARENGU HINDAMISE, JÄLGIMISE JA ANALÜÜSIMISE VAHENDID JA MEETODID

1. Taustainfo kogumine lapse ja pere kohta

- Vanematele selgitatakse eelnevalt, et lapse pere taustainfo teadmine on oluline lapse eripäraga arvestamiseks arengu toetamisel. Koduse tausta tundmine võimaldab paremini toetada eesti keelest erinevatest koduse keelega peredest pärit lapsi ja õppida tundma perede tõekspidamisi ning koduseid traditsioone.
- Taustainfo kogumisel lähtutakse õppekavast, kus on kehtestatud ühtsed kokkulepped.
- Lapse lasteaeda tulekul täidab pere lapsega „Tutvumise küsimustik lapsevanemale“ (Lisa 1).
- Vajadusel korraldatakse perevestlus.
- Iga lapse info on rangelt konfidentsiaalne.

2. Hindamise kavandamine

- Kõik huvigrupid on kaasatud
- Hindamise täpne kava koostatakse koostöös, mida, kuidas, millal ja kes hindab

3. Sobiva metoodika valimine

3.1. Lapse vaatlus

Lapse jälgimine toimub kokkulepitud aja jooksul.

Vaatlus toimub lapse loomulikus keskkonnas mängu ja tegevuste käigus

Tähelepanekud lapse kohta märgitakse **individuaalse arengu jälgimise kaardile (IAJK)**, mis asub ELIISis.

3.2. Arengumapp

- materjalid lapse tegutsemise ja arengu kohta lasteaias;
- valik lapse vabu joonistusi;
- lapse mängu ja tegevuste vaatlemise kirjeldused;
- arenguvestluste materjalid;
- õpetajate ja lapse vabal valikul lapse töölehed, jutustused, testid, küsitlused jm.
- Küsitlus (intervjuu)

- Viieaastase lapse arengu hindamise e-vahend LAHE
- Arengu jälgimise mäng (Kirbits, K., Rebane, J., Varik, R. (2023). Mina oskan juba. Arengu jälgimise mäng. Kirjastus Koolibri).
- Arengu jälgimise lehed, tabelid (õpetaja koostatud, Eliisis).
- Arengumapp antakse lapse lasteaiast lahkumisel lapsega kaasa.

4. Hindamise läbiviimine

- Lapse arengu hindamine viiakse läbi kokkulepitud kava alusel.
- Lapse kohta tehakse märkmeid vajaduspõhiselt.
- Koolivalmiduse hindamine viiakse läbi viimase õppeaasta sügisel.
- Probleemide märkamisel viiakse läbi lapse põhjalikum hindamine. Hindamine sõltub, mitut valdkonda ja milliste tugispetsialistidega uuritakse.
- Kui lapsel on toevajadus määratletud, siis kevadel ja sügisel täpsustatakse lapse arengutaset, et kavandada õppe- ja kasvatustegevusi.
- Kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge, teavitab lasteaed sellest vanemat ja korraldab lapse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Vajaduse korral tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.
- Kõik hindamise, testimise ja uuringute tulemused (sh erivajadusega lapse), samuti õpetajate tähelepanekud, rakendatud tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkuse kohta märgitakse lapse **IAJK** (individuaalne arengu jälgimise kaart).
- Kui lasteaia tagatud üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe rakendamise väljaselgitamiseks.
- Tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks on lasteaias õigus vajalikus mahus ja ulatuses töödelda teise lasteaia ja koolivälise nõustamismeeskonna poolt haridus infosüsteemi kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning tuge saavale lapsele rakendatud tugimeetmete kohta (AHS § 14 lõige 4-6).

5. Analüüs ja tõlgendamine;

- Lapse **toevajaduse ilmnemisel** toimub hindamine koostöös tugispetsialistidega ja tugiteenuste koordineerija juhtimisel koostab lasteaia meeskond täpse kava:
 - 1) millised on lapse arenguvaldkonnad,
 - 2) milliseid hindamismeetodeid kasutatakse,
 - 3) milliseid lapse tegevusi ja mänge vaadeldakse,
 - 4) milliseid ülesandeid lapsele antakse,
 - 5) millised küsitlused läbi viiakse, milliseid tugispetsialiste kaasatakse,
 - 6) millist infot kogutakse lapse õpi- ja kasvukeskkonna kohta, sh kodu kohta.

6. Õppe- ja kasvatustegevuste kavandamine lähtudes hindamistulemustest;

- Igapäevase õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise eesmärgiks on lapse arengu erisustega arvestamine.
- Vajaduse korral koostab õpetaja koostöös abiõpetaja, tugispetsialisti ja vanemaga **IAK** (individuaalse arenduskava).
- Lapse toevajaduse ilmnemisel on oluline täiskasvanute tihe koostöö tugispetsialistidega, sh õpitavate oskuste igapäevane harjutamine ja kinnistamine õpetaja poolt tugispetsialistide juhendamisel.

- Paralleelselt pedagoogilise sekkumisega teostatakse ka progressi hindamist eesmärgiga jälgida, kas lapse edasijõudmine on ootuspärane ja kas valitud sekkumismeetodid end õigustavad või peab neis midagi muutma.

7. Koolivalmiduse hindamine

- Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse oskused ja tulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.
- Koolivalmiduskaardi vorm on kehtestatud Märjamaa Vallavalitsuse 14.04.2026 üldkorraldusega nr 2-1.4/9 (Lisa 2).
- Koolivalmiduskaart on infosillaks lasteaia kooli minekul, et iga laps oleks juba esimesel kooliaastal märgatud ja vajadusel toetatud.
- Koolivalmiduse hindamine 6-7-aastastel lastel toimub vähemalt kaks korda viimase lasteaia aasta jooksul:
 - 1) sügisel tehakse lapsega koolivalmidustest (Kivipõld-Verbitskaja, H.(2015). Materjal kuueaastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks. Pärnu Väikelastekool), et välja selgitada, millises valdkonnas laps tuge vajab, millele saab lasteaed ja kodu tähelepanu pöörata.
 - 2) Teist korda hinnatakse lapse koolivalmidust õppeaasta lõpus, kevadel (Kikas, E. Joonistamise test – Koolivalmiduse selgitamise abivahend), et anda hinnang lasteaia lõpus saavutatud tasemele ja kajastatakse hindamistulemusi koolivalmiduskaardil.
- Lasteaed kannab hariduse infosüsteemi alushariduse riikliku õppekava läbinud lapse koolivalmiduskaardi, mis on koostatud alushariduse riikliku õppekava alusel.

8. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

- Lasteaia töötajad ning vanem teevad koostööd lapse arengu ja tervise toetamiseks. Koostöö põhineb vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.
- Õppe ja kasvatustegevuse kavandamisse ja läbiviimisesse kaasatakse võimalusel vanemaid. Vanemaid teavitatakse õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ning alushariduse alusväärtustest.
- Õpetaja ja vanem vahetavad regulaarselt informatsiooni lapse arengust, õppimisest ja tervisest ning vanem on kaasatud lapse arengut puudutavate otsuste tegemisse ja nende rakendamisse.
- Õpetaja loob vanemale võimalused saada tuge ja nõu lapse arengu toetamise küsimustes.
- Infot jagatakse lastevanematele ELIIS-is, e-posti teel, lasteaia rühma infostendil.
- Kolm korda aastas toimuvad plaanilised lastevanemate koosolekud.

9. ÕPPE JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD

9.1. MINA JA KESKKOND

MINA JA KESKKOND VALDKONNA SISU ALATEEMAD

1) sotsiaalne keskkond

- Mina kui isiksus
- Perekond, peretraditsioonid
- Kodumaa sümbolid, rahva- ja kultuuritraditsioonid, olulised kultuuritegelased;
- Kultuuriline mitmekesisus ja inimeste erinevus;
- Turvaline käitumine, ohuolukordade äratundmine ja abi kutsumine;
- Tervise väärtustamine: hügieen, hammaste tervis, une ja puhkuse tähtsus, kehaline aktiivsus;
- Mitmekesine ja tervislik toitumine;
- Rahakasutus ja raha otstarve;
- Digikeskkond kui sotsiaalne ja turvalisust vajav ruum: ohtude tundmine, reeglite järgimine.

2) looduskeskkond

- Kodukoha loodus ja selle eripära;
- Loodusvaatlused, muutused looduses eri ajatsüklites;
- Loodusnähtused ja aastaaegade seos;
- Inimese mõju loodusele ja keskkonnahoidlik käitumine;
- Elukeskkonna mõju tervisele ja käitumisvalikutele.

3) tehiskeskkond

- Kodu ja ehitised;
- Igapäevased tehisseadmed ja nende kasutus: digivahendid, kodumasinad, robotika;
- Liiklusohutus: jalakäija ohutu käitumine, liikluses osalemine, turvavarustus;
- Jäätmed ja ressursside säästmine.

MINA JA KESKKOND PEAMISED ALAVALDKONNAD

- 1) Eneseteadvus ja minapilt;
- 2) Sotsiaalsed suhted ja väärtused;
- 3) Kodukoht ja kultuur;
- 4) Loodus ja elukeskkond;
- 5) Keskkonnateadlikkus ja ohutus;
- 6) Tehnoloogia ja infokeskkond;

VALDKONNA MINA JA KESKKOND ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

- 1) Toetada last iseenda ja ümbritseva maailma tundma õppimisel ja mõistmisel;
- 2) Suunata last ümbritsevat maailma mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- 3) Suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeltõlgitama;

- 4) Suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;
- 5) Suunata last keskkonda enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;
- 6) Suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi.

MINA JA KESKKOND VALDKONNA EESMÄRGID, SISU JA TULEMUSED VANUSETI

3-4AASTASED

EESMÄRGID

- Teab enda nime, vanust, sugu ja kes kuuluvad perekonda.
- Teab, et liikumine ja tervislik toit on meile kasulik.
- Märkab loodust ja keskkonda ning teab kuidas neid hoida.

SISU

• Sotsiaalne keskkond:

Mina, minu keha ja minu pere. Tuntumad ametid. Kodumaa Eesti ja tuntumad rahvussümbolid. Tervislik toit ja liikumine, hammaste hügieen. Hügieenitoimingud. Sõbralik ja viisakas käitumine. Raha mõiste ja raha kasutamine. Digivahendite turvaline kasutamine koos täiskasvanuga.

• Looduskeskkond:

Kodukoha loodus ja looduse hoidmine. Ööpäeva osad. Muutused looduses erinevatel aastaegadel ja nende märkamine. Loomad, linnud taimed.

• Tehiskeskkond:

Ohtlikud esemed lasteaias ja kodus. Prügi ja selle korjamine loodusest. Liiklusvahendid, ohutu liiklemine õppekäikudel ja õuealal. Erinevad digivahendid.

EELDATAVAD TULEMUSED

Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).
Kodu, pere, peretraditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.
Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavaid ameteid (nt õpetaja, arst).

Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja –lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.
Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.
Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.
Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).
Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaajadega.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).
Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.
Kiusamisvaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.
Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.
Digiturvalisus	Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel.
Digivahendite kasutamine	Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotikaseadmeid ning oskab neid hoida.

4-5AASTASED

EESMÄRGID

- Laps teab, mis on tervisele kasulik, mis kahjulik.
- Laps märkab muutusi looduses ja oskab neid kirjeldada.
- Laps programmeerib Bee-Bot robotit.

SISU

- **Sotsiaalne keskkond:**

Mina, minu kodu ja tegevused koos perega. Kehaosad ja nende peamine otstarve, privaatsed kehaosad ning oma keha hoidmine. Tuntumad ametid ja töövahendid. Eesti sümbolid, tuntumad rahvuspühad ja kombed. Erinevuste märkamine ja võrdlemine. Tervislik eluviis- hügieen, liikumine, puhkus ja tervislik toitumine. Kiusamisest vabaks laste koosolekud, turvaline ja hooliv käitumine kaaslaste ja täiskasvanutega. Ohtlikud esemed ja tegevused, abi küsimine ohu korral, hädaabinumber 112. Raha vajalikkus ja läbi mängu raha kasutamine. Digiturvalisus-ekraaniaeg, võõrastega suhtlemine,

- **Looduskeskkond:**

Kodukoht, tuntumad taimed, loomad, linnud ja veekogud. Ööpäeva osad ja aastaajad ning nende seostamine loodusnähtustega. Keskkonna ja looduse hoidmine, keskkonnasõbralik käitumine.

- **Tehiskeskkond:**

Ohutu käitumine kodus, lasteaias, tänaval ja looduses. Liiklusreeglid tänaval, liiklusmärgid, helkuri vajalikkus. Digivahendite kasutamine- Bee-Botidega programmeerimine, interaktiivses tahvlis rakenduste avamine ja kasutamine, fotode tegemine.

EELDATAVAD TULEMUSED

Mina	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).
Kehaosad ja privaatsus	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt kortermaja, eramaja) ja kommetest.
Ametid	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/tava (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu).
Erinevuste mõistmine	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.
Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabi numbrit 112.
Tervis ja keskkond	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).

Hammaste tervis	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.
Isiklik hügieen	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.
Kodukoha eripära ja loodus	Nimetab konkreetseid looduselemente on kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud).
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).
Loodusnähtused	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.
Ohud seoses keskkonnaga	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).
Liiklus	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).
Tervislik toitumine	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).
Tervise väärtustamine	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, keheline aktiivsus, uni, puhkus).
Kiusamisvaba käitumine	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.
Raha	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.
Digiturvalisus	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime).
Digivahendite kasutamine	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.

5-6AASTASED

EESMÄRGID

- Laps mõistab sõpruse tähendust.
- Laps kirjeldab loodust erinevatel aastaegadel.
- Laps kasutab digivahendeid eesmärgipäraselt.

SISU

- **Sotsiaalne keskkond**

Mina ja minu huvid. Pere ja pere kombed. Minu keha ja isiklikud piirid, poiste ja tüdrukute erinevused. Pereliikmete ametid, kelleks tahan suurena saada. President, tuntumad

kultuuritegelased ja rahvakombed. Inimeste erinevused, erinevad kultuuritraditsioonid. Kiusamisest vabaks laste koosolekud. Vägivald ja selle ennetamine. Turvaline käitumine, helistamine telefoninumbril 112. Tervislik ja mittetervislik toitumine, hammaste eest hoolitsemine. Hügieeniharjumuste järgimine. Tervist hoidev käitumine ja keskkond. Raha otstarve ja selle väärtustamine. Ohud digikeskkonnas.

- **Looduskeskkond**

Looduse hoidmine. Ohtude vältimine erinevates keskkondades. Kodukoha loodusobjektid, loomad ja taimed, loodusega seotud mõisted. Looduse kirjeldamine ja nähtused looduses erinevatel aastaaegadel.

- **Tehiskeskkond**

Ruumid minu kodus. Käitumisreeglid tänaval ja erinevates liiklusolukordades. Digivahendite kasutamine eesmärgipäraselt üksi ja koos paarilisega.

EELDATAVAD TULEMUSED

Mina	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.
Kehaosad ja privaatsus	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab millised kehaosad on privaatsed ning oskab seista oma isiklike piiride eest.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.
Ametid	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid.
Erinevuste mõistmine	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.
Turvalisus, abi kutsumine	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbril ning millist infot helistades edastada.
Tervis ja keskkond	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.
Hammaste tervis	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).
Isiklik hügieen	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.
Kodukoha eripära ja loodus	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).
Looduse sõltuvus	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites:

ajatsüklitest	ööpäev, aastaring.
Loodusnähtused	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaegadeaga.
Ohud seoses keskkonnaga	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.
Liiklus	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.
Tervislik toitumine	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.
Tervise väärtustamine	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.
Kiusamisvaba käitumine	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.
Raha	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma).
Digiturvalisus	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info jagamine, tundmatute linkide avamine).
Digivahendite kasutamine	Oskab digivahendeid, sh robotikaseadmeid kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitud reegleid.

6-7AASTASED

EESMÄRGID

- Laps nimetab tuntumaid eesti rahva tähtpäevi ja kultuuritraditsioone.
- Laps kirjeldab kodukoha loodust ja teab kuidas loodust hoida.
- Laps teab ohte digikeskkonnas.

SISU

• Sotsiaalne keskkond

Mina ja minu huvid, minu keha, kehaosad ja nende ülesanded. Privaatsed kehaosad. Minu pere, pere tähtpäevad ja traditsioonid. Erinevad ametid ja nende vajalikkus. Eesti sümbolid, tuntumad kultuuritraditsioonid ja kultuuritegelased. Inimeste erinevused ja sarnasused, erinevad rahvused ja nende kultuuritraditsioonid. Tervislik eluviis. Turvaline käitumine erinevates kohtades ja olukordades, abi kutsumine. Kiusamisest vabaks laste koosolekud Sõbralik ja lugupidav suhtlemine, kiusamise äratundmine. Raha otstarve ja raha säästmine. Interneti turvaline kasutamine ja ohud digikeskkonnas, isikuandmete kaitsmine.

• Looduskeskkond

Kodukoha loodus (taimed, loomad, veekogud), selle kirjeldamine ja hoidmine. Aastaajad ja inimeste tegevused erinevatel aastaegadel. Loodusnähtused ja nende mõju igapäevaelule. Inimese mõju keskkonnale ja selle säästmine. Ohud keskkonnale.

- **Tehiskeskkond**

Jalakäijana ohutu käitumine liikluses. Jäätmete tekkimine, prügi sorteerimine ja taaskasutus.. Digivahendite loov ja eesmärgipärane kasutamine.

EELDATAVAD TULEMUSED

Mina	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.
Kehaosad ja privaatsus	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi.
Erinevuste mõistmine	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid.
Turvalisus, abi kutsumine	Oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.
Tervis ja keskkond	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.
Hammaste tervis	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.
Isiklik hügieen	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuste mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.
Kodukoha eripära ja loodus	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest.
Ohud seoses keskkonnaga	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.
Liiklus	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine	Oskab kirjeldada, miks, vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.
Raha	Oskab selgitada raha otstarvet.
Digiturvalisus	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas.

Digivahendite kasutamine	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.
---------------------------------	---

9.2. KEEL JA KÕNE

KEEL JA KÕNE VALDKONNA SISU

- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

VALDKONNA KEEL JA KÕNE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

- 1) Luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- 2) Luua lapsele võimalusi eesti, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
- 3) Pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- 4) Suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lasteaeda;
- 5) Õpetada last suhtlemisel keelevahendeid kasutama;
- 6) Suunata last ettelugemise, raamatu illustatsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- 7) Toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;
- 8) Toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

KEEL JA KÕNE VALDKONNA EESMÄRGID, SISU JA TULEMUSED VANUSETI

3-4AASTASED

EESMÄRGID

- Laps julgeb ennast sõnadega väljendada.
- Laps kasutab kõnes õiget hääldust.

SISU

- Kõne kuulamine.
- Suhtlemine eakaaslastega

- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika.
- Sõnade õige hääldamine, sõnavara rikastamine, sõnamängud.
- Kirja eelharjutused.
- Jutustava ja etteloeitava teksti kuulamine.
- Pildiseeria järgi jutustamine.
- Liisusalmid, riimi-, laulu-, rütmi- ja häälikumängud.
- Lihtsamate liisusalmide õpetamine
- Iseseisvalt ja koos täiskasvanuga pildiraamatu vaatamine.
- Raamatukogu külastamine.

3-4AASTASE EELDATAVAD TULEMUSED

Kirjalik kõne	• Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirja pildis ära oma nime. • Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.
Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp, jne).
Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahe- kuni kolmesõnalisi lauseid.
Suhtlemine	• Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses. • Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi. • Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele. • Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil. • Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid). • Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.
EESTI KEELT TEISE KEELENA KÕNELEV LAPS	• Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest; • Kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse); • Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud (nt hakkame sööma, läheme õue); • Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel; • Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh); • Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu; • Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „rääkivatel seintel“); • Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega; • Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.

4-5AASTASED

EESMÄRGID

- Laps tuleb toime igapäevases suhtluses.
- Tunneb huvi tähtede vastu.

SISU

- Kõne kuulamine.
- Dialoogis osalemine, küsimuste esitamine.
- Õige kõnekeele arendamine.
- Lihtsamate sõnade häälimine.
- Tähtedega tutvumine läbi mängude ja Bee-Bot robotite abil.
- Tuttavate tähtede kirjutamine, oma nime kirjutamine.
- Kuuldud teksti mõistmine
- Jutustamine nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest.
- Lavastusmängud ja nendes osalemine.
- Liisusalmid, sõrme- ja käemängud.
- Pildiseeria järgi jutustamine.
- Raamatukogu külastamine.

4-5AASTASE EELDATAVAD TULEMUSED

Kirjalik kõne	• Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a. häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti. • Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.
Hääldamine	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3-4silbilisi tuttava tähendusega sõnu.
Sõnavara	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.
Suhtlemine	• Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?) • Jutustab täiskasvanu vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval). • Saab täiskasvanu abiga aru kuuldust ning oskab sellele sobivalt reageerida. • Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades. • Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid. • Loeb peast liisusalme/luuletusi.
EESTI KEELT TEISE KEELENA KÕNELEV LAPS	• Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust. • Kordab järele õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. • Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele.

	• Saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata. • Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid. • Hääldeb täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu. • Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirja pildis oma nime. • Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti. • Kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.
--	--

5-6AASTASED

EESMÄRGID

- Laps suhtleb aktiivselt eakaaslaste- ja täiskasvanutega.
- Laps tunneb huvi lugemise ja kirjutamise vastu.
- Laps kasutab kõnes õiget hääldust ja sobivaid grammatilisi vorme.

SISU

- Kõne kuulamine.
- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara rikastamine, grammatika.
- Sõnade häälimine, hääliku asukoha määramine.
- Tähtede ja lihtsamate sõnade kirjutamine.
- Kuuldud teksti mõistmine ja suunavate küsimuste abil teksti sisu edasi andmine.
- Pildi ja oma kogemuse põhjal jutustamine.
- Lavastusmängud ja nendes osalemine.
- Liisusalmid, sõrme- ja käemängud, silbimängud, häälikumängud.
- Luuletuste õppimine.
- Esemete, olendite ja nähtuste kirjeldamine.
- Kuuldu väljendamine käelistes tegevustes.
- Raamatukogu külastamine.

5-6AASTASE EELDATAVAD TULEMUSED

Kirjalik kõne	• Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid). • Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.
Hääldamine	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.
Sõnavara	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).

Suhtlemine	• Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega. • Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu. • Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata. • Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt. • Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid. • Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.
EESTI KEELT TEISE KEELENA KÕNELEV LAPS	• Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega. • Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil. • Mõistab eestikeelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viipega. • Saab aru lihtsast küsimusest ning proovib neile iseseisvalt vastata kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone. • Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel. • Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu. • Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu. • Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime. • Teab peast mõnda tuttavat eestikeelset laulu või luuletust.

6-7AASTASED

EESMÄRGID

- Laps kasutab kõnes mitmekesist lauseehitust.
- Laps tunneb huvi lastekirjanduse vastu.
- Laps omab esmaseid lugemise ja kirjutamise oskusi.

SISU

- Igapäevane suhtlemine.
- Lühikeste ja pikkade häälikute eristamine sõnas.
- Luuletuse ja muinasjutu eristamine.
- Diktatsiooniharjutused, välteharjutused.
- Liisusalmid, sõrme- ja käemängud, silbimängud, häälikumängud.

- Lihtsamate 1-2-silbiliste sõnade lugemine ja kirjutamine.
- Sõna- ja lavastusmängud.
- Jutustamine pildi, kuulnud teksti ja oma kogemuse põhjal.
- Jutule puuduva lõpu ja alguse mõtlemine, jutule pealkirja mõtlemine, jutu ümberjutustamine.
- Luuletuste õppimine ja ilmekalt esitamine.
- Sõnade eristamine lauses. Lause eristamine tekstis.
- Võõrsõnad ja võõrhäälikud.
- Aja ja ruumi suhted.
- Sõna vältestruktuuri muutmine.
- Raamatukogu külastamine.

6-7AASTASE EELDATAVAD TULEMUSED

Kirjalik kõne	• Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1-2-silbilisi sõnu. • Oskab kirjutada 1-2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.
Hääldamine	Oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.
Suhtlemine	• Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga. • Oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid. • Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida. • Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda. • Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid. • Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.
EESTI KEELT TEISE KEELENA KÕNELEV LAPS	• Mõistab tuttavalt teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet. • Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes. • Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud ja toimib vastavalt. • Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires. • Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid. • Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu. • Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1-2silbilisi sõnu. • Oskab kirjutada vähemalt 1-2silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega. • Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

9.3. MATEMAATIKA

MATEMAATIKA VALDKONNA ALATEEMAD

- Hulgad, arvud, loendamine, arvutamine: laps õpib loendama esemeid, seostama kogust arvusümboliga, võrdlema hulkasid ning tegema lihtsamaid liitmis- ja lahutamistoiminguid praktilistes olukordades;
- Suurused, mõõtmine: laps uurib esemete pikkust, kaalu, mahtu ja koguseid, õpib neid võrdlema ning hindama; ta kasutab igapäevast võrdluskeelt, nagu „pikem“, „raskem“, „rohkem“, ning tutvub lihtsate mõõtmisviisidega;
- Ruumi- ja ajataju: laps omandab arusaama ruumilistest suhetest (nt „peal“, „all“, „ees“, „taga“) ning ajalisest järjestusest (nt päeva osad, tegevuste järgnevus, nädalapäevad). Need oskused toetavad igapäevast orienteerumist ja loogilise mõtlemise arengut;
- Geomeetrilised kujundid, mustrid: laps tunneb ja nimetab lihtsamaid kujundeid, õpib neid võrdlema ja eristama: ta loob ja jätkab mustreid ning märkab seaduspärasusi esemete, kujundite ja värvide seostes.

VALDKONNA MATEMAATIKA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

- 1) Suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- 2) Suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- 3) Seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) Toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

MATEMAATIKA VALDKONNA EESMÄRGID, SISU JA TULEMUSED VANUSETI

3-4AASTASED

EESMÄRGID

- Laps võrdleb esemeid ja leiab nende erinevusi.
- Laps loendab 5 piires ning tunneb arvude rida 5ni.

SISU

- Paaride moodustamine ja võrdlemine.
- Esemete loendamine 5 piires, arvurida 5ni.
- Matemaatilised jutukesed.
- Esemete võrdlemine suuruse, laiuse ja pikkuse järgi.

- Tutvumine rahaga.
- Kujundite ring, kolmnurk, nelinurk eristamine.
- Etteantud mustri jätkamine.
- Nädalapäevade nimetused, aastaegade tunnused, minu sünnipäev (aastaaeg).
- Tutvumine kellaga.
- Esemete asukoha määramine enda ja teiste laste suhtes.
- Ruumilised mõisted.

EELDATAVAD TULEMUSED

Hulga mõiste ja võrdlemine	• Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka. • Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	• Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni. • Mängib koos täiskasvanuga mängu, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng). • Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	• Võrdleb kahte eset suuruse (suurem-väiksem), pikkuse (pikem-lühem), laiuse (laiem-kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid. • Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes. • Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemeid (nt pikk, lühike).
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	• Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest. • Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).
Orienteerumine ajas	• Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: täna, homme, eile. • Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm). • Kirjeldab aastaaga, millal on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks). • Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.
Orienteerumine ruumis	• Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.

4-5AASTASED

EESMÄRGID

- Laps orienteerub täiskasvanu toel ajas ja ruumis.
- Laps rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi.

SISU

- Esemete rühmitamine kahe erineva tunnuse järgi.
- Esemete järjestamine suuruse, pikkuse, kõrguse ja laiuse järgi.

- Esemete võrdlemine rohkem, vähem, võrdselt.
- Mõisted suurem, väiksem, pikem, lühem.
- Tutvumine arvudega 10-ni, numbrimärkide kirjutamine näidise järgi.
- Matemaatilised jutukesed.
- Raha mõisted „euro“ ja „sent“.
- Võrdlemine kergem, raskem.
- Pikkuse mõõtmine nööri või muu vahendiga.
- Erinevate nelinurkade kirjeldamine (ruut, ristkülik).
- Erinevate mustrite loomine ja jätkamine,
- Aastaaegade ja nädalapäevade nimetamine õiges järjestuses. Tutvumine kuude nimetustega.
- Minu sünnipäev (aastaaeg ja kuu).
- Tutvumine kellaga, täistund.
- Parema ja vasaku pool-tutvustamine.
- Enda asukoha määramine teiste laste ja asjade suhtes.

EELDATAVAD TULEMUSED

Hulga mõiste ja võrdlemine	• Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju). • Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	• Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi. • Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem. • Koostab koos täiskasvanuga lihtsama matemaatilise jutu kahest hulgast.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	• Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid. • Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent“ ja „euro“ ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem“ ja „raskem“. • Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	• Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasust ja erinevusi. • Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).
Orienteerumine ajas	• Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: täna, eile, homme, praegu, enne. • Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaaegu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega. • Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud. • Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.
Orienteerumine	• Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan

ruumis	sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.
---------------	---

5-6AASTASED

EESMÄRGID

- Laps orienteerub arvude maailmas.
- Laps nimetab aastaajad õiges järjestuses.

SISU

- Hulkade võrdlemine, märgid rohkem kui ($>$), vähem kui ($<$) ja võrdselt ($=$).
- Loendamine 12 piires. Arvurida 12ni.
- Lihtsamad liitmis- ja lahutamisesanded.
- Matemaatilised jutukesed.
- Esemete järjestamine suurustunnuse järgi.
- Arvutamine rahaga. Mõõtühikutega tutvumine (meeter, liiter, kilogramm).
- Esemete pikkuse mõõtmine ja võrdlemine.
- Geomeetrilised kujundid kera ja kuup.
- Mustri loomine ja jätkamine.
- Mõisted eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem.
- Aastaajad ja nädalapäevad õiges järjestuses.
- Minu sünnipäev (aastaaeg ja kuu).
- Kellal täistunni tuvastamine ja nimetamine.
- Määrab eseme asukoha teise eseme suhtes, õuealal, paberil: all-peal, keskel-äärel, kohal, vasakul, paremal.

EELDATAVAD TULEMUSED

Hulga mõiste ja võrdlemine	• Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid. • Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui ($>$), vähem kui ($<$) ja võrdselt ($=$).
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	• Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu. • Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab. • Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).
Suurused ja mõõtmine, ühikud	• Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema – väiksema- sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades. • Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter,

	liiter, kilogramm) ja nende kasutamisevõimalustega. • Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	• Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk). • Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jäljed lumel).
Orienteerumine ajas	• Teab, kasutab ja eristab mõisteid: eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem. • Teab aastaaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaaegade. • Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender). • Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.
Orienteerumine ruumis	• Määrab eseme (nt robotika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

6-7AASTASED

EESMÄRGID

- Laps oskab mõõta ja teab olulisemaid mõõtühikuid.
- Laps tunneb tasapinnalisi- ja ruumilisi kujundeid ning oskab neid kirjeldada.
- Laps oskab näha matemaatilisi seoseid igapäevastes tegevustes.

SISU

- Loendamine 12-ni. Arvurida 1-12, numbrimärkide kirjutamine.
- Liitmine ja lahutamine 5- piires. Sümbolite „+“, „-“, ja „=“ kasutamine.
- Matemaatiliste jutukeste koostamine.
- Esemete järjestamine suuruse järgi.
- Raha ja mõõtühikute kasutamine.
- Esemete pikkuse mõõtmine.
- Geomeetrilised kujundid ring, kolmnurk, kera ja kuup.
- Mustrite märkamise, loomise ja jätkamise.
- Nädalapäevade, kuude ja aastaaegade nimetamine õiges järjestuses.
- Minu sünnikuu ja päev.
- Kellaaja määramine täistundides.
- Orienteerumine ruumis, õuealal, paberil: all-peal, keskel-äärel, kohal, vasakul, paremal.

EELDATAVAD TULEMUSED

Hulga mõiste ja võrdlemine	• Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust. • Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem,
-----------------------------------	---

	võrdselt.
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	- Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada. - Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke +, -, =. - Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	- Oskab järjestada kuni viiete esete suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm). - Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse. - Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms).
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	- Tunneb ära ringi, kolmnurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada. - Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.
Orienteerumine ajas	- Oskab kasutada õigesti mõisteid: eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem. - Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses. - Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva. - Oskab määrata kellaaega täistundides
Orienteerumine ruumis	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

9.4. MUUSIKA

MUUSIKA VALDKONNA SISU

- Laulmine;
- Muusika kuulamine;
- Rütm;
- Muusikalis-rütmiline liikumine;
- Pillimäng.

VALDKONNA MUUSIKA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

- 1) Luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- 2) Julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- 3) Luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- 4) Tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

MUUSIKA VALDKONNA EESMÄRGID, SISU JA TULEMUSED VANUSETI

3-4AASTASED

EESMÄRGID

- Laps tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest.
- Laps sooritab lihtsamaid tantsuliigutusi..

SISU

- Laulude ja muusikapalade kuulamine, muusikale reageerimine.
- Lihtsamate laulude kaasaulamine koos täiskasvanuga.
- Regilaulude kuulamine.
- Looma- ja linnuhääle äratundmine ja jäljendamine muusikas.
- Kehapillil ja rütmipillidel kaasmängimine, aeglane ja kiire rütm.
- Lihtsamad tantsusammud täiskasvanu ettenäitamisel.
- Muusikalised mängud ja tantsud.
- Lauluringmängudes osalemine.

EELDATAVAD TULEMUSED

Laulmine ja muusika kuulamine	• Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike. • Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha). • Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.
Pillimäng	• Mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eritades kiiret ja aeglast rütmi.
Muusikalis-rütmiline liikumine	• Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak). • Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkük, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel. • Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.

4-5AASTASED

EESMÄRGID

- Laps laulab kaaslastega ühtlases tempos.
- Laps tajub emotsionaalselt erinevat muusikat ning liigub ja laulab vastavalt sellele.

SISU

- Laulude ja muusikapalade kuulamine ning muusika meeleolu tajumine.
- Lihtsamate lastelaulude laulmine rühmaga samas tempos.
- Regilaulude kordamine õpetaja järgi.
- Laulu- ja ringmängudes osalemine.
- Rütmipillide nimetamine ja eristamine kõla järgi (kõlapulgad, marakas, trumm, tamburiin)
- Rütmipillidel mängimine muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.
- Rütmine liikumine muusika järgi
- Lihtsamate tantsusammude ja tantsuelementide kasutamine ringis, kolonnis ja koos paarilisega.

EELDATAVAD TULEMUSED

Laulmine ja muusika kuulamine	• Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos. • Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu. • Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas).
Pillimäng	• Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.
Muusikalis-rütmiline liikumine	• Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada. • Tantsib kasutades eakohaseid tantsuelemente (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb laulumängudes. • Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.

5-6 AASTASED

EESMÄRGID

- Laps laulab emotsionaalselt.
- Laps saadab pillidel laulu ja muusikapala.

SISU

- Laulude ja muusikapalade kuulamine ja iseloomustamine.
- Lastelaulude laulmine rühmaga samas tempos ja loomulikult häälel.
- Muusika kuulamise teel enimlevinud pillide nimetamine.
- Regilaulude laulmine.
- Erineva kõrguse ja vältusega helide kuulamine. Matkimine.
- Tutvumine rahvapillidega.
- Rütmipillide käsitlemine koos õpitud lauludega ja muusikapalade saateks.
- Pillimäng ansambelis püüdes rühmaga samas tempos.
- Muusikalis-rütmiline liikumine vastavalt rütmile, tempole ja meeleolule.
- Tantsimine üksi ja koos paarilisega kasutades erinevaid tantsuelemente.
- Loov liikumine muusika meeleolu järgi

EELDATAVAD TULEMUSED

Laulmine ja muusika kuulamine	• Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält. • Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada. • Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt).
Pillimäng	• Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.
Muusikalis-rütmiline liikumine	• Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikalisete väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register) • Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (hüpaksamm, liikumised paarilisega). • Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.

6-7 AASTASED

EESMÄRGID

- Laps oskab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu.

SISU

- Laulude laulmine üksi ja koos kaasastega.
- Muusikapala kuulamine ja iseloomustamine.
- Regilaulude laulmine.
- Rütmipillide eristamine tämbri ja küla järgi.
- Pillimäng lastelaulude, lasteriimide ja muusika järgi.
- Eesti rahvapillidega tutvumine
- Õpitud tantsude esitamine üksi ja koos paarilisega.
- Loov liikumine muusika järgi kasutades erinevaid liigutusi tantsusamme ja vahendeid.
- Mõistete rahvaviis, regilaul, rahvamäng ja rahvatants tutvustamine.
- Tuntumate heliloojate tutvustamine G. Ernesaks, A.Pärt jt.
- Eesti Vabariigi hümn.
- Lasteaiapidudel esinimine.

EELDATAVAD TULEMUSED

Laulmine ja muusika kuulamine	• Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi. • Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada. • Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.
Pillimäng	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.

Muusikalis-rütmiline liikumine	• Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule. • Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega. • Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.
---------------------------------------	---

9.5. LIIKUMINE

LIKUMINE VALDKONNA SISU

- Liikumisalased üldteadmised;
- Põhiliikumised;
- Liikumismängud;
- Erinevad spordialad;
- Tants ja rütmika.

Liikumisoskused jagunevad:

- Edasiliikumisega seotud oskused (kõndimis-, jooksmis-, ronimis-, hüppamis-, hüplemis-, roomamis-, veeremis-, ujumis-, tantsuoskus);
- Vahendil edasiliikumisoskused (jalg- või tõukerattaga sõitmise, suusatamise, kelgutamise oskus);
- Vahendi käsitlemisoskused (viskamis-, püüdmis-, veeretamis-, põrgatamisoskus, jalaga/käega palli löömisoskus, vahendiga palli löömisoskus);
- Kehakontrollioskused (tasakaaluoskus seismisel, liikumisel, erinevates asendites ja liikumiste kombinatsioonides).

VALDKONNA LIIKUMINE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

- 1) Luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist nii üksi kui ka rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- 2) Rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate sportlike tegevustega;
- 3) Suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
- 4) Suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutustes sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- 5) Tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumiste nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude jms) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu.

LIIKUMINE VALDKONNA EESMÄRGID, SISU JA TULEMUSED VANUSETI

3-4AASTASED

EESMÄRGID

- Laps tahab osaleda liikumistegevustes.

SISU

- Tuttavad ja huvipakkuvad kehalised tegevused ning nende nimetamine liikumisi (jooksmine, hüppamine, ronimine).
- Mõningate liikumise ja mängimise ohutusreeglitega tutvumine.
- Põhiliikumise sooritamine harjutustes ja mängudes.
- Lihtsamad tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavad harjutused.
- Kõndimine kitsal rajal, ühel jalal seismise harjutamine.
- Harjutuste sooritamine õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.
- Muusika järgi liikumine, reageerides lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhiste (seis, aeglane, kiire).
- Erinevate vahendite loov kasutamine (pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud).
- Lihtsamad liikumismängud, kus on vähesed reeglid.

EELDATAVAD TULEMUSED

1. Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.
2. Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju.
3. Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).
4. Teeb lihtsaid tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.
5. Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.
6. Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.
7. Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.
8. Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhiste (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).
9. Kasutab erinevaid vahendeid (nt pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.
10. Mängib täiskasvanu juhendamisel lihtsaid mängu, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.
11. Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine) eriti neid, mida ise sageli teeb.

4-5AASTASED

EESMÄRGID

- Lapsel on tahtejõudu, püsivust ja eneseregulatsiooni.
- Laps sooritab põhiliikumisi tehniliselt õigesti.

SISU

- Uutes liikumistegevustes osalemine täiskasvanu juhendamisel.
- Liikumis- ja mängureeglite tundmine ning järgimine täiskasvanu abiga.
- Põhiliikumise sujuv sooritamine tegevustes ja mängudes.
- Lihtsamad tasakaalu-, painduvus- ja osavusharjutused.
- Tasakaalu säilitamine paigal olles ning liikumisel õige kehaasendi hoidmine.
- Õpetaja suuliste juhiste järgimine harjutuste sooritamisel. Harjutuste ettenäitamine teistele.
- Rütmiline liikumine ning liikumine muusika, plaksutuse või muu rütmi järgi, muutes vajadusel liikumisviisi.
- Liikumisvahendite sihipärane kasutamine.
- Lihtsamate liikumismängude mängimine, järgides 1-2 reeglit ja kasutades erinevaid liikumisviise.
- Tuttavad liikumisviisid ja spordialad, nende nimetamine.

EELDATAVAD TULEMUSED

1. Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.
2. Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.
3. Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.
4. Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.
5. Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k. a. Kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).
6. Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.
7. Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).
8. Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.
9. Kasutab erinevaid vahendeid (nt pallid, rätikud, rõngad, suusad, kalgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).
10. Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1-2 reeglit. Sportlikke elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.
11. Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).

5-6AASTASED

EESMÄRGID

- Laps mõistab liikumise tähtsust inimese tervisele.
- Laps sooritab põhiliikumisi sportlike vahenditega tehniliselt õigesti.

SISU

- Kehalisele tegevusele keskendumine, pingutamine ja alustatu lõpuni viimine.
- Ohutus-ja mängureeglid, nende järgimine.
- Põhiliikumiste sihipärane sooritamine.
- Painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavad harjutused.
- Ühel jalal seismine, liikumine kitsal rajal ning tasakaalu hoidmine erinevatel vahenditel (kelgul, suuskadel, jalgrattal).
- Õpetaja juhendamisel harjutuste sooritamine ning kaaslastele ette näitamine.
- Lihtsama rütmi tundmine ja järgimine ning oma liikumis kohandamine vastavalt rütmi tempole.
- Liikumisvahendite iseseisev ja loov kasutamine.
- Mängureeglite järgimine ja koostöö kaaslastega.
- Igapäevased liikumisvõimalused, nende nimetamine (nt jalgrattasõit, kelgutamine).

EELDATAVAD TULEMUSED

1. Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.
2. Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.
3. Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.
4. Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestmavaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
5. Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).
6. Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.
7. Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.
8. Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.
9. Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).
10. Mängib mängu, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).
11. Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.

6-7AASTASED

EESMÄRGID

- Laps teab liikumise mitmekesisusest, sellega tegelemise vajalikkusest ja ohutusreeglitest.
- Laps suhtub loovalt liikumistegevusse.

SISU

- Sihipärane kehaline tegevus. Sellele keskendumine ja pingutamine.
- Liikumisel ja mängimisel kokkulepitud ohutus- ja mängureeglite järgimine ning tegevuseks sobivate paikade ja vahendite kasutamine.
- Põhiliikumiste pingevaba sooritamine. Kindlalt ja koordineeritult liikumine.
- Eakohaste osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavate harjutuste ning tegevuste sooritamine.
- Tasakaalu säilitamine paigal olles ja liikumisel.
- Harjutuste sooritamine õpetaja juhendamisel ning harjutuste ettenäitamine kaaslastele.
- Vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga liikumine ning koos kaaslasega rütmiliikumiste sooritamine.
- Erinevate vahendite kasutamine liikumisel.
- Erinevates liikumis- ja sportlike elemente sisaldavates mängudes osalemine.
- Erinevate igapäevaste liikumisvõimaluste ja spordialade tundmine ning nimetamine.

EELDATAVAD TULEMUSED

1. Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.
2. Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
3. Sooritab põhiliikumisi pingevabalt nii, et liigutused on koordineeritud.
4. Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
5. Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
6. Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
7. Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.
8. Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
9. Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid.
10. Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu.
11. Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

9.6. KUNST

KUNST VALDKONNA SISU

- Objekti või nähtuse vaatlemine: märgata vaadeldavas objektis ja nähtuses olulisi tunnuseid, detaile ja midagi uut;
- Kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- Kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;

- Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

VALDKONNA KUNST ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

- 1) Luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- 2) Toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- 3) Luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;
- 4) Luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;
- 5) Seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

KUNST VALDKONNA EESMÄRGID, SISU JA TULEMUSED VANUSETI

3-4AASTASED

EESMÄRGID

- Laps tahab osaleda kunstitegevustes.
- Laps kasutab erinevaid kunstivahendeid täiskasvanu suunamisel.

SISU

- Eneseväljendamine joonistamise ja maalimise kaudu.
- Esemete kaunistamine täiskasvanu juhendamise abil.
- Sõrme ja pulgaga voolimismaterjalisse jäljendite tegemine.
- Erinevate kunstivahendite kasutamine.
- Osalemine ühistöös.
- Oma kunstitööst rääkimine.
- Oma loodud kunstitöödega rühmaruumi kaunistamine koos täiskasvanuga
- Interaktiivsel tahvil joonistamise rakenduse avamine ja seal joonistamine

EELDATAVAD TULEMUSED

1. Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.
2. Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliats, pintsel, savi).
3. Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.
4. Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.
5. Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.
6. Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.

7. Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.
8. Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.
9. Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.

4-5AASTASED

EESMÄRGID

- Laps kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid.
- Laps osaleb ühises kunstitöös.

SISU

- Erinevate kunstimaterjalide kasutamine ohutult ja sihipäraselt
- Erinevate meelte kaudu esemete ja objektide tunnetamine
- Oma loovuse väljendamine kunstitööde kaudu.
- Voolimismaterjali rullimine ja veeretamine. Vormide liitmisel lihtsamate esemete loomine.
- Kääridega paberi lõikamine.
- Oma kunstitööst jutustamine.
- Kaaslaste kunstitööde vaatlemine ja oma arvamuse avaldamine
- Esemete kaunistamine omal algatusel.
- Ühistöodes osalemine, töövahendite jagamine kaaslastega.
- Rühmaruumi kaunistamiseks erinevate vahendite valimine.
- Pildistamine ja filmimine täiskasvanu juhendamisel erinevates keskkondades.

EELDATAVAD TULEMUSED

1. Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.
2. Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstimaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.
3. Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.
4. Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.
5. Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.
6. Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.
7. Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.
8. Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.
9. Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.

5-6AASTASED

EESMÄRGID

- Laps kasutab kunstimaterjale ja tööriistu ohutult ja sihipäraselt.
- Laps kirjeldab oma kunstitööd

SISU

- Kuntsitöö loomine kasutades erinevaid tehnikaid, -materjale ja vahendeid.
- Erinevate meelte kaudu esemete ja objektide tunnetamine ja nendest rääkimine
- Oma tööde kirjeldamine.
- Heledate ja tumedate toonide segamine valge värvi abil.
- Loodusliku materjali ja taaskasutatava materjali kasutamine.
- Paberi voltimine pooleks ja neljaks, õpetaja juhendamisel kujundiks.
- Kääridega paberi lõikamine kujundiks ning kleepimine.
- Rahvakunsti tutvustamine, erinevate rütmiliste mustrite kujutamine.
- Laste algatusvõime toetamine.
- Oma kunsti töö kavandamisest rääkimine. Kaaslaste tööde vaatlemine ja arvamuse avaldamine
- Kunstinäituste, raamatukogude ja teatri külastused
- Pildi joonistamine interaktiivsel tahvil. Fotode ja videote tegemine.

EELDATAVAD TULEMUSED

1. Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt
2. Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.
3. Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.
4. Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.
5. Kavandab, valib vahendeid ja kaunistab eseme iseseisvalt.
6. Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.
7. Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.
8. Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.
9. Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.

6 – 7AASTASED

EESMÄRGID

- Laps väljendab kunstitegevuses erinevaid meeleolusid ja kujutlusvõimet.

SISU

- Ümbritseva keskkonna vaatlemine, erinevate objektide ja detailide leidmine.
- Kunsti kavandamine ja loomine joonistamise, maalimise, voolimise ja meisterdamise kaudu
- Loov suhtumine erinevate materjalide sobitamisse.
- Erinevate kunstmaterjalide-, vahendite- ja võtete kasutamine ohutult ja sihipäraselt.
- Erinevate meelte kaudu esemete ja objektide tunnetamine ja kunsti loomine kasutades selleks erinevaid tehnikaid, -materjale ja vahendeid

- Värvide segamine uute toonide saamiseks.
- Paberi voltimine õpetaja juhendamisel kujundiks.
- Jääkmaterjalide kasutamine.
- Oma kunstitöö esitlemine.
- Kaaslaste kunstitööde vaatlemine ja arutlemine
- Laste tööriõmu, loovuse, eneseväljendussoovi ja –julguse toetamine.
- Kunstinäituste, raamatukogude ja teatri külastused
- Pildi loomine interaktiivsel tahvlil, fotode ja videote tegemine.

EELDATAVAD TULEMUSED

1. Oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
2. Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet.
3. Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.
4. Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
5. Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
6. Vaatleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda.
7. Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
8. Oskab luua digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- 10.1. Õppekava uuendamisel ja täiendamisel lähtutakse sisehindamise tulemustest.
- 10.2. Õppekava vaadatakse koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega läbi iga õppeaasta lõpul ja viiakse vajalikud täiendused ja parandused sisse uue õppeaasta alguseks.
- 10.3. Lasteaia töötajate ja hoolekogu ettepanekul võib õppekavasse lisada täiendavaid õppe- ja kasvatustegevusega seotud sätteid.
- 10.4. Olles ära kuulanud hoolekogu arvamuse, kinnitab õppekava muudatused direktor.
- 10.5. Lasteaia õppekava avalikustatakse lasteaia veebilehel.

LAUKNA LASTEAED LINNUPESA**TUTVUMISE KÜSIMUSTIK LAPSEVANEMALE**Andmed lapse kohta (palume täita üldosa trükitähtedega)

Lapse eesnimi	
Lapse perekonnanimi	
Lapse sünniaeg	
Kes kuuluvad teie perekonda?	
Ema ees- ja perekonnanimi Isa ees- ja perekonnanimi	
Ema telefon, e-post (soovituslikult: töökoht, amet) Isa telefon, e-post (soovituslikult: töökoht, amet)	
Kodune aadress (tegelik elukoht)	
Kodune keel	
<u>Oluline info lapse kohta, mida õpetajad peaksid teadma</u>	
Kõik oluline lapse tervise kohta: toitumine, lõunane uneaeg ja muud terviseharjumused, haigused, mida on põdenud, allergiad, diabeet jms oluline. Vajadusel lisada perearstilt või eriarstilt soovitusel.	

Lapse harjumused ja toimetulek igapäevatoimingutega (sh riietumine, tualetis toimetulek jms). Milles vajab laps abistamist, millega saab ise hakkama jne.	
Muu: Lapse meelistegevused (huvide) kodus, varasem lasteaia kogemus (harjumine, mängukaaslased) jms. Lapse tunnustamine, toimetulek jonniga, kodused reeglid jms.	
Lasteaia kodukord	Olen tutvunud ja täitmiseks võtnud Laukna Lasteaed Linnupesa kodukorra.
Täitmise kuupäev	
Lapsevanema nimi ja allkiri	

**Antud lehel olev info on konfidentsiaalne (asutusesiseseks kasutamiseks) ja hoitakse lapse arengumapis.*
Täname!

KOOLIVALMIDUSKAART	
Lasteasutuse nimetus:	
Üldandmed lapse kohta	
Nimi:	
Sünniaeg:	
Rühma õppekeel:	
Kodune keel:	
Lasteasutuses käidud aeg:	
Juhtiv käsi:	
Lapse arengu eeldatavad tulemused	
Üld- ja peenmotoorika	
Enesekohased oskused (emotsioonid, eneseteenindus)	
Mäng ja sotsiaalsed oskused	
Tunnetus – ja õpioskused	
Pädevused emakeeles, matemaatikas, muusikas	

Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused	
Kokkuvõte lapse koolivalmidusest	
Lapse arengu tugevad küljed	Lapsel toetust vajavad küljed, soovitused edaspidiseks
Arvamus koolivalmiduse kohta	
Õpetajad:	
Eripedagoog/logopeed:	
Lasteasutuse direktor /digitaalne allkiri/ :	
Lapsevanem tutvunud (aeg/allkiri):	
Kuupäev:	